

DIRVA

Nr. 53

Gegužis-May 8, 1961

Cleveland, Ohio

Amerikietis pakilo erdvėn 115 mylių Shepard vairavo erdvės laivą

Gegužės 5 rytą pirmasis amerikietis sėkmingai atliko šuolį į erdvę, pakildamas nuo žemės 115 mylių ir už 24 minučių nusileisdamas Atlanto vandenynė, kur jo jau kelintą dieną, ankstesnį bandymą atidėjus dėl blogų oro sąlygų, laukė amerikinio laivyno vienetai.

Pirmojo astronauto garbė teko karo laivyno karininkui Alan B. Sheppard Jr., tuo lyg ir pabrėžiant faktą, kad amerikinis karo laivynas anksčiau už kitas ginklų rūšis susidomėjo raketomis, pirmasis pradėjo jų bandymus, lyg ir tęsdamas garsiojo jūreivio - atradėjo Kolumbo tradiciją naujų pasaulių ieškojime.

Shepardo skridimas buvo pirmasis žmonijos istorijoje tuo požiūriu, kad astronautas pats manevravo savo erdvės laivą, kai tuo tarpu prieš kelias savaites skridęs rusas Gagarinas buvo tik erdvės laivo krūvis, vairuojamas nuo žemės.

Shepardas skrido erdvėje 5200 mylių per valandą greičiu, ir jo erdvės vežimas buvo žemėn nuleistas parašyto pagalba. Kai krinantį kapsulę malūnsparnis

sugavo virš vandenyno ir nutempė į laivą Lake Champlain, jis išlipo ir pareiškė, kad jaučiasis visiškai tvarkoje. Čia paminėta, kad kapsulės laukiančioms įguloms buvo uždrausta kalbinti grįžusį astronautą, stebint jo laikyseną ir laukiant pirmojo žodžio iš jo.

Iš nusileidimo vietos astronautas Shepardas buvo tuoj nugarbentais į Didžiąją Bahamų salą, kur gydytojai nuodugnai patikrino jo sveikatos būklę. Ji rasta puiki. Pirmadienį jis atskraidinamas į Washingtoną, kur Baltuosiuose Rūmuose ruošiamą specialią ceremoniją jam pagerbti.

Astronauto kapsulė buvo erdvėn išleista "Redstone 3" raketa, kuri su nežymiais pakeitimais yra tiesioginė vokiškojo V-2 (pėdinė). Astronautas visą skridimo laiką palaikė ryšį su žeme, pranešinėdamas apie instrumentų veikimą. Praėjus 200 sekundžių nuo pakilimo, jo pirmi įspūdžiai buvo: "Koks gražus reginys!" Tuo metu jis buvo iškilęs virš Atlanto pakrantės ties S. Carolina.

Priešingai rusams, amerikiečiai neslepia to, kas buvo kapsulės viduje. Astronautas prieš akis turėjo tris instrumentų lentas su 127 jungtukais ir rodyklėmis, erdvę ir žemę jis stebėjo per specialų periskopą, ryšį su skridimą sekančiomis stotimis palaikė radijo aparatais, o specialios instrumentų sistemos registravo jo širdies veikimą, kvėpavimą, kūno temperatūrą, kameros fiksavo jo laikyseną ir judesius.

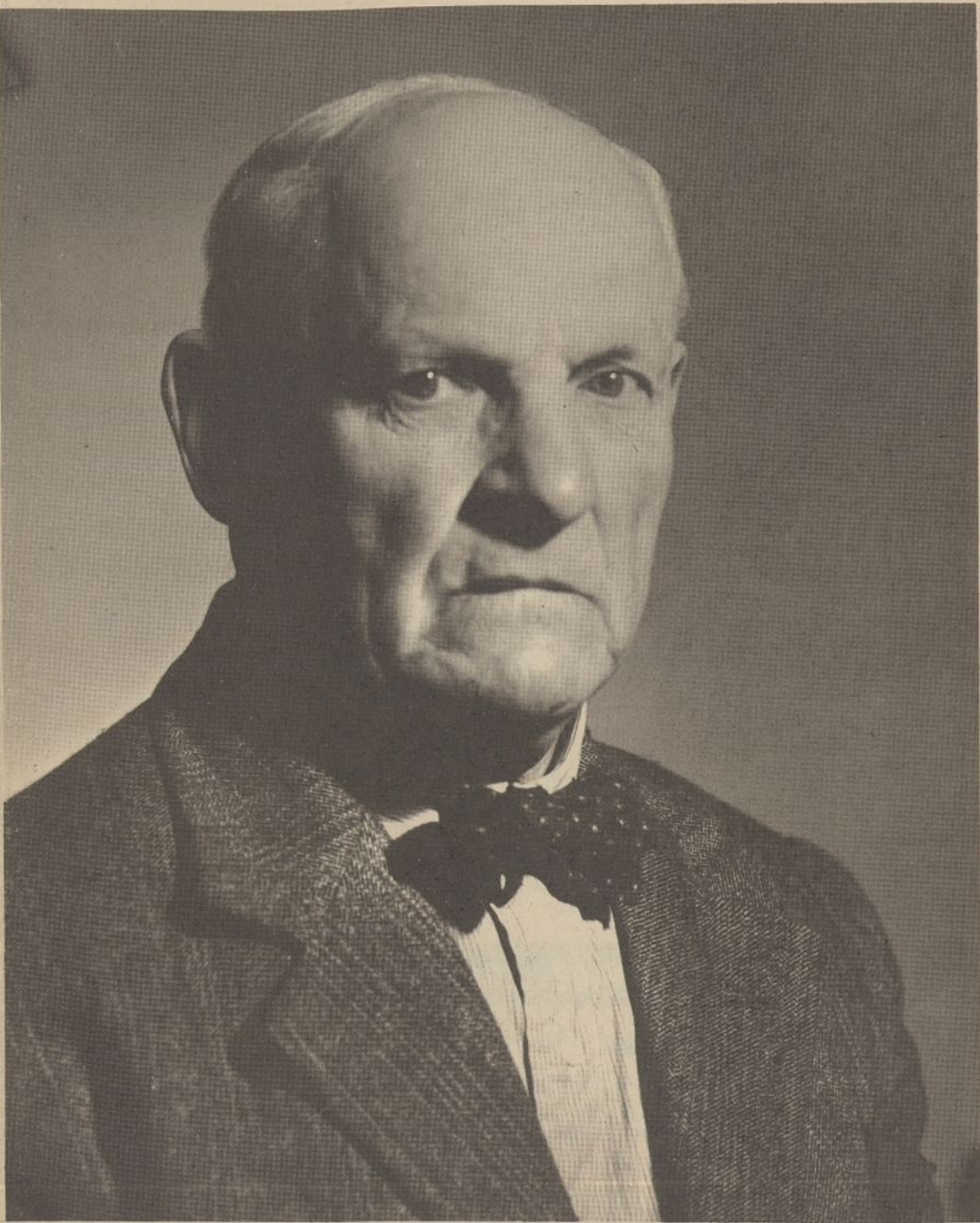
Prez. Kennedy, vos tik išlipusį Lake Champlain laivan, pasveikino per radijo telefoną. Vėliau jis pareiškė, kad šis laimėjimas skatinas amerikiečius padvigubinti savo pastangas erdvės tyrinėjimuose. Iš spaudos konferencijos paaiškėjo, kad prezidentas numato kongresą prašyti didesnių sumų erdvės tyrimų reikalingam.

Daugumoje Vakarų kraštų žinia apie šį amerikiečių laimėjimą buvo sutikta džiaugsmingai, bet komunistai stengėsi jį išnaudoti sava propagandai. Maskva tik po kelių valandų reguliarioje žinių laidoje davė trumpą pranešimą, kad amerikiečiai išleisdę erdvėn kapsulę su žmogumi, kuri po 15 minučių nukritusi į Atlantą. Vėliau buvo paskelbti kai kurių jų mokslininkų komentarai, kuriuose pabrėždinėjama, kad amerikinių žygių į erdvę nesą galima lyginti su sovietų laimėjimu. Amerikiečiai esą nuo rusų atsilikę keliais metais.

Kalbant apie amerikiečio astronauto išleidimą erdvėn vėliau už rusus, paminėtini šiuo metu kongreso komisijoje vykstant tyrinėjimai, kurių metu liudininkai pareiškė, kad unijų teisėti ir neteisėti streikai užvilkinę tą skridimą šešiais mėnesiais. Liudininkai, kaip paprastai, teigė netiklį, jog tai būtų komunistų sabotažas, teikiant vienas amerikiečių tarpe įsigalėjusį "dolerinį gobšumą".

APAČIOJE: Inž. V. Izbickas įteikia suakutvininkui Dr. V. Čepui susirinkusių pasirašytą adresą.

R. Bričkaus nuotrauka

ERNEST JOHN HARRISON, buvęs pirmaisiais Lietuvos nepriklausomybės metais Didžiosios Britanijos vicekonsulu Vilniuje ir Kaune, o nuo 1921 m. iki 1940 m. Eltos korespondentu prie Lietuvos pasiuntinybės Londone, po ilgos ir sunkios ligos, sulaukęs 88 metų amžiaus, balandžio 23 d. mirė Londone. Jis yra daug Lietuvai pasitarnavęs, garsindamas jos vardą savo raštais, parašęs knygas: Lithuania Past and Present 1922, Lithuania 1928, Lithuania Fight for Freedom ir kt. Paskutiniu metu su žmona labai skurdžiai gyveno. Ligoninėje sergantį lankė Lietuvos ministeris B. Balutis.

BOSTONO LIETUVIAI PAGERBĖ DR. V. ČEPĄ

Balandžio 29 d. vakare ALT S-gos Bostono skyriaus namai pilni prigužėjo viešnių ir svetelių. Tą vakarą skautų, teisininkų ir neolithuanų sudarytas komitetas, pirmininkaujamas inž. Vyt. Izbicko, kvietė tautiečius susirinkti ir pagerbti žymųjį mūsų teisininką ir skautų veikėją Dr. Vyt. K. Čepą, sulaukusį 50 metų amžiaus.

Parengimą aplankė ne tik kelios dešimtys lietuvių iš arčiau ir toliau, bet ir gražus būrys aukšto rango amerikiečių skautų vadų. Akademijos ir pobūvio nuotauka buvo pakili ir įspūdinė, vakaro rimtis verta pa-

gerbiamojo vyro.

Ant. Diržys iš New Yorko ryškiais bruožais ir nerašytu žodžiu aptarė Dr. Vyt. K. Čepą kaip teisininką ir žmogų, kaip veiklią ir dinamišką liet. visuomeninio gyvenimo asmenybę. Jo kalba buvo įdomi ir spalvinga.

Skautininkas Jonaitis iš Worcesterio subtiliu sakinio, vaizdžiais faktais kalbėjo apie Dr. Vyt. K. Čepą, kaip liet. skautų veikėją, 15 metų be pertraukos išbuvusį mūsų skautų aukščiausiojo vadovybės. Anot sktn. Jonaičio, lietuvių skautų atgimimas ir veikla tremty bei emigracijoje, skautų organi-

zacijos stiprumas ir solidumas neisivaizduojami be Dr. Vyt. K. Čepo. Tuo požiūriu suakutvininkas pasistatė sau tokį paminklą, kurio lengvu mostelėjimu nesugriautų nei žmonės nei laikas.

Suakutvininko sveikiniai prasidėjo akademijoje ir baigėsi pobūvy. Visų pirma Lietuvos konsulo vardu jautriai pasveikino adv. Z. Shallnienė, o po to sveikino tų organizacijų atstovai, kurios pagerbimą rengė —

(Nukelta į 3 psl.)

DVASISKAI BĖGA IŠ KUBOS

Nuo persekiojimų bėga katalikų vienuolės ir kunigai užplūdo Havaną, ieškodami dokumentų ir kelių pasprukti iš Fidel Castro "socialistinės" valstybės.

Režimo radijo pranešimuose minima eilė kunigų, kurie pasodinti į kalėjimus po to, kai Castro pasmerkė kitataučius kunigus ir paskelbė, kad vyriausybė perims Romos katalikų mokyklas visoje Kuboje. Keletas kunigų buvo areštuota anksčiau. Du ispanai vyskupai atbėgo į Kolumbijos ambasadą, prašydamiesi globos. Bogotos įstaigos pradėjo žygius, kad Castro režimas jiems leistų išvykti iš Kubos.

Kiti pranešimai iš Havanos sako, kad daugiau kaip 100 kunigų faktiškai laikomi namų arešte, ginkluotiems milicininkams dieną ir naktį laikant jų bažnyčias apsuptas. Visai nėra žinių apie keletą Kuboje dar likusių amerikiečių kunigų.

Havanos radijas skelbia, kad rytinės provincijos sostinėje Santiago režimo atstovai jau perėmė visas paprapines mokyklas, nors oficialus dekretas tokiai akcijai dar nėra išleistas.

Atominių bandymų nutraukimo derybos gali nutrūkti

Prezidentas Kennedy pastarojoje spaudos konferencijoje išryškino, kad rusai trukdo trijų valstybių derybas dėl atominių ginklų bandymų nutraukimo.

1958 metų rudenį pradėtos derybos buvo pertrauktos praėjus metų gruodžio 5, kad naujoji JAV administracija galėtų peržiūrėti JAV pasiūlymus. Jos buvo atnaujintos š.m. kovo 21, Amerikai ir Britanijai įnešus naujus pasiūlymus ir padarius kai kurias nuolaidas. Bet rusai išsigalvojo naujus reikalavimus, būtent bandymų nutraukimo kontrolės inspekciją su veto teise, kuri faktiškai paraližuotų kontrolinės komisijos veiklą ir rusams suteiktų pagrindą nesilaikyti konferencijos nutarimų. Su tuo Vakarai negali sutikti.

Prez. Kennedy pareiškė, kad "JAV tebetiesia pastangas pasiekti veiksmingą susitarimą", bet JAV delegacijos šefas Arthur H. Dean siunčiamas Ženevon su nurodymais: netolimoje ateityje painformuoti prezidentą, ar iš viso yra įmanoma pasiekti kokį konstruktyvų susitarimą". Tai reikia laikyti įspėjimu Maskvai, kad JAV netęs derybų, jeigu nebus vilčių susitarti.

Toje pačioje spaudos konferencijoje prezidentas paskelbė du kitus žingsnius komunizmo subversinei kampanijai pasaulyje atremti:

* ateinančią savaitę į Aziją siunčiamas viceprez. Johnson "specialiai faktų rinkimo misijai". Vienas iš svarbiųjų jo keilionės tikslų yra pasitarimai su P. Vietnamo prezidentu Ngo Dinh Diem dėl amerikinės pagalbos komunizmo ekspansijai atremti. Prezidentas laikraštininkams pareiškė, kad JAV ginkluotų pajėgų siuntimas į P. Vietnamą tebesąs svarstymų stadijoje;

* JAV paprašė Amerikos Valstybių Organizacijos tarybą sušaukti nepaprastą ministerių konferenciją liepos 15; toje konferencijoje turį būti paruošti planai "realiems ekonominiams ir socialiniams pagerinimams" Pietų Amerikoje. Prezidentas taip pat pareiškė, kad JAV vyriausybė rūpestingai tebesvarstanti prekybos su Kuba nutraukimo klausimą, bet šis kraštas neplanuojas kariškai apmokyti naujus kubiečių pabėgėlių kontingentus.

* VICEPREZ. JOHNSON įspėjo, kad per ateinančius dvyliką

aštuonioliką mėnesių reikią laukti komunistinės ofenzivos prieš Vakarus stiprėjimo, ir šaltojo karo priemonės bei metodai priklausys nuo komunizmo išvadų apie laisvojo pasaulio, ypač Jungtinių Amerikos Valstybių ryžtingumą.

TRUMPAI

* LAOSE prasidėję abiejų kariaujančių pusių karinių atstovų pasitarimai dėl ginklų pailaubų vykstą draugiškai, bet esminės derybos dar nepradėtos. Ekspremjero Souvano Phoumotos tuo pat metu ir toje pačioje vietoje kviestoji politinė konferencija dėl "koalicinės" vysiausybės sąstato dar neprasidėjo. Boun Oum vyriausybė pasiūlė "visuotinio susitaikymo" konferenciją Luange Prabange, kuri turėtų prasidėti trečiadienį. Krašte laikinai viešpatuojanti ramybė.

* JAV vaidina pagrindinį vaidmenį pasitarimuose finansiškai gelbėti Braziliją. Yra ruošiamas 2 bil. dolerių vertės programa, kurioje dalyvautų JAV, šeši Vakarų Europos kraštai, Japonija ir Tarptautinis Monetinis Fondas. Ši programa yra didžiausia pokario metais ir ja siekiama prezidentui Quadros suteikti resursų, kad jis galėtų išgelbėti žlungantį krašto ūkį, nesusiirdamas su komunistų bloku. Taip pat planuojama mažesnio masto tarptautinė pagalba Venezuelai ir Bolivijai.

* LOTYNŲ AMERIKA taip pat susidomėjo Jugoslavijos prez. Tito ir Jungt. Arabų prez. Nasseris, kurie pradėjo kampaniją tiems kraštams įtraukti į vadinamąjį neutralistų bloką. Pirmasis žingsnis yra liepos mėnesį Kaire šaukiama valstybių šefų konferencija, kuri vadinama "kitu Bandungu", papildytu Lotynų Amerikos kraštais. Bandungo konferencijoje 1955 metais dalyvavo Azijos ir Afrikos kraštai, ir tada Nasseris išliko į vadovaujančius neutralistus.

* TUNISO prez. Bourguiba pranašauja, kad derybos tarp Prancūzijos ir Alžiro nacionalistų atstovų dėl Alžiro politinio apsisprendimo prasidėsiančios gegužės 11 anksčiau sutartame Prancūzijos pasienio miestelyje Evian-les-Bains.

PASLAPTINGAS PENKETUKAS (2)

NEIŠAIŠKINTA LONSDALĖS BIOGRAFIJA

Lonsdale, kurį Anglijoje neseniai nuteisė kaip sovietų šnipą, kažkada nelegaliai įsiskverbė į Kanadą, bet kada ir kaip, ligšiol dar nėra išaiškinta. Spėjama, kad sovietai savo šnipus atgabeną povandeniniais laivais, nors ir baimė kelia, bet gali būti pagrįsti.

Spėjama, kad jo invazija turėjusi įvykti apie 1954 metus. Aptikti jo pėdsakai Vancouveri ir Toronte, nustatyta, kad jis 1954 metais Toronte išsiėmė gimimo metrikų nuorašą -- tu gimimo metrikų, kuriuose minima, kad Gordon Arnold Lonsdale yra gimęs 1924 rugpjūčio 27.

Taip pat žinoma, kad 1955 metų vasario mėnesį jis gyveno viename viešbutyje, kur jis buvo įsiregistravęs, kaip didelio koncerno prekybos atstovas. Viešbučio šeimininkė liudijo:

"... jis buvo labai ramus, švairus ir visada vienas. Su juo ne-

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

turėjome jokių nemažumų, ir jo kambarys buvo pilnas knygų. Valgė jis gamindavosi pats, savo kambarielyje, ir nuomą visada sumokėdavo punktualiai..."

Vasario mėnesį jis iš Kanados išvyko Jungtinių Valstybių kryptimi, ir 1955 kovo 9 atvyko į Angliją. 1960 metų vasario mėnesį jis Londone atnaujino kanadinį pasą, nurodydamas nuolatine gyvenamąja vieta Vancouverį.

Londone jis išsinuomavo butą priešais Regento parką. Kiek žinoma, jis nieko nedirbo. Savo draugams, su kuriais palaikė ryšius, jis pasakojosi:

"Esu suomių kilmės, gimęs Vancouveri. Mano tėvai buvo antros kartos kanadiečiai. Mano tėvas mirė, man tebesant dar mažam, o mano motina iškėjo antrą kartą, kai buvau penkerių metų amžiaus. Bet mano patėvis nemėgo manęs, ir aš persikėliau į Beverly Hills, pas savo tetą. Ten gyvenau, kol tėta mirė. Tuo metu buvau šešiolikos metų amžiaus. Ji paliko man padorų turtelį..."

Pagyvenęs Anglijoje keturis mėnesius, Lonsdale prisidėjo prie viešos ekskursijos, vykstančios į Skandinaviją. Ekskursijos vadovui jis pristatė, kaip buvęs Kanados miškų kirtėjas.

"Kiti miškų kirtėjai", pasakojo jis, "savo pinigų pralaidokavo artimiausiame mieste, o aš daugiau ir dabar galiu pavažinėti po pasaulį..."

Bet jis pasirodė mėgstas vienu, net pareiškė, kad "architektūra nesidomiu".

Amerikinės karo aviacijos kapitonas Raymond Straw, kuris taip pat dalyvavo toje ekskursijoje, susitikio Lonsdalę ir vėliau, apie tai jis bylojo liudijo:

"Lonsdale man sakėsi esąs studentas. Mes kelis kartus drauge pietavome. Karinių temų jis nelietė, mūsų pokalbiai sukosi apie nereikšmingus dalykus..."

Kelionės, kaip atrodo, Lonsdalę visada domino. Vienoje tokių išvykose į Skotiją jis susipažino įtalę Carla Panizzi, kurios tėvas yra San Remo gydytojas. Ji dabar tarnauja dideliame okeano laive ir teisme liudijo:

"Ilgesnį laiką mes buvome labai susidraugavę. Jo areštas sukrėtė mane. Jis visada buvo labai inteligentiškas, mėgstas muziką, domėjis teatru ir svetimomis kalbomis. Man jis sakėsi esąs pirklys iš mašinų branšos. Kartą jis nesirūdė tris mėnesius. Kai mes vėl pasimatėme, jis nieko nekaltėjo, kur buvo dingęs. Aš visą laiką žinojau, kad jis buvo vedęs. Vieną dieną jis man aiškino, kad jo žmona jį paliekanči ir su vaiku grįžanti į Kanadą..."

Lonsdale tikrai bandė susirūti su įvairiomis prekybos firmomis. Kartą jis bandė parduoti vadinamąsias "juke-boxes", kitą kartą buvo tapęs pramonės firmos dalininku, bet visada dingdavo Kanadon -- "prekybos reikalais", kaip sakydavo savo draugams, bet dabar žinoma, kad visada jis vykdavo ne į Kanadą, o į Rusiją špioniaž reikalais.

Lonsdale finansai nebuvo tvarkingi. Praeitis metais, pirkdamas Studebakerį, ilko skolingas keturis šimtus septyniolikos dešimt du svarus.

Kartą jis pareiškė vienai iš daugelio savo draugų, kad žvėjis Rusijos politinė sistema, ir neilgai truksią, kol rusai pralenks Amerikos ir Anglijos gyvenimo lygį. Bet kai toji draugė jam pasakė, kad savo išvaizdą jis turįs labai daug slaviškumo, jis nepaprastai įniršo ir atsakė:

"Ne, ne, nekalbėk daugiau taip, aš esu kanadietis! Supranti, kanadietis!"

Tačiau, kad teisiama Lonsdale nėra tikras Lonsdale, rodo apgama veide, kurią tikrasis turėjo, o teisiama Lonsdale.

Bet teisme neišryškėjo tikroji šio asmens tapatybė. Kas iš tikrųjų buvo šis šnipas, tai nežino vien tik jo darbdaviai Maskvoje. Savaitė suprantama, Secret Service nariai žino daugiau negu viešai skelbia, jie bent tiksliai žino, kad ir kaip Lonsdale susitiko knygyno savininkų Kroger (Cohen) porą ir kada jis užverbavo Houghtoną.

Rusų slaptybių siųstuvai ir po šio šnipų būrio areštavimo ta

Dr. Juozo Januškevičiaus mirties metinių proga Philadelphijos kapinėse buvo pašventintas paminklas, dalyvaujant gausiam būriui lietuvių. Antkapį šventino ir gėdulingas pamaldas atlikė šv. Andriejaus parapijos klebonas kun. J. Čepukaitis.

V. Gruzdžio nuotrauka

ALŽIRE BIJOMA KRAŠTUTINUMŲ

2. Vienintelis kelias -- 'atvirkštinė' integracija

Du musulmonai, tos pačios provincijos tarybos nariai, girdėjo pokalbį su "romantiškuoju gydytoju" pabaigą. Tada gydytojas kalbėjo apie pražiotopstą "integraciją".

"Netikėkite mūsų tarybos vicepirmininko nuosėdumui, kai jis kalba apie integraciją," pasakė jaunesnysis musulmonas, gydytojui atsivėlęs. "Jam ir jo draugams integracija reiškia tik baltųjų vadovybės išlaikymą. Tiesa, mes norime geriau, gal net gerai traktuoti, kaip mažus vaikus, kuriuos kiti valdo. Ir ta dabar taip dažnai pabrėžiama kolonistų "meilė" mūsų tautai yra tik akių dūmimas. Tie žmonės myli mus, kaip mylimą savo arkli ar šunį. Tik jie dar nesuvokė, kad mes nenorime būti nei arkliais, nei šunimis."

FLN STIPRĖJA

Anksčiau buvau patikėjęs, kad abu musulmonai yra tam tikros rūšies "kolaborantai", nes jie bendradarbiauja su prancūzų įstaigomis, su kuriomis kovoja "Tautinis Išlaisvinimo Frontas" (FLN). Bet paaiškėjo kitkas.

"Ar jūs tikite, kad mes būtume provincijos tarybos nariai, jei nebūtų FLN?" pabrėžė vyresnysis. "Jūs net nenujaučiate, kaip čia anksčiau vykdavo rinkimai. Priedangiai reikalingi keli musulmonai būdavo paprasčiausiai paskiriami į tuos postus. Tik FLN baimė įgalino tikruo-

sius rinkimus."

Abu jie pripažino FLN, kaip plačių masių politinį atstovą ir kalbėtoją, abiem Ferhat Abbas buvo labai gerbiamas vyriausybės šefas. Bet jie taip pat traukėsi nuo totalitarinių suklimo metodų, kai kurių reikalavimų nenuosaikumo, juos priskirdami komunistų įtakai. Būktų audami sovietų arba egiptiečių įtakos, jie sutarė su baltaisiais kolonistais.

"Ar iš viso egzistuoja vyriausybė tebėra laisva savo sprendimuose?" klausė vyresnysis, pats duodamas atsakymą: "Tai sužinosime per Bourguibą. Tas nebūtų vykęs Paryžiu, aiškiai nežinodamas Ferhat Abbas planų."

INTEGRACIJA PRIEŠINGA KRYPTIMI

Visos revoliucijos išsivysto iš anksto neplanuotu keliu. Kai prasidėjo musulmonų suklimas Alžire, buvo reikalaujama tik politinių reformų, dar nebuvo tada kalbama apie atspalaidavimą nuo Prancūzijos.

Ši idėja pradėjo įgauti aiškesnes formas tik vėliau, kai kolonistai pasirodė nesąsiningai nuolaidoms, ir centrinė vyriausybė buvo beatodairiška "patairėjų" įtakoje. Žiaurumas iššaukė žiaurumą, teroras -- terorą iš priešingos pusės ir tam veiksmai sukūrė pradėjo bujoti neapykanta kitai rasei, kova dėl pirmavimo ir t.t.

Iki 1958 metų kolonistai nebuvo linkę atsisakyti savo pirmavimo. Jie laikė save teisėtais krašto šeimininkais, įsigalėjusi santvarka neturėjo būti keičiama.

Paskui jie atrado "integraciją", kaip idealų sprendimą. Šūdu "vientisa Prancūzija nuo Dunkerque iki Tamanrasseto" (pletinėje Sacharoje) buvo valdžion pašauktas De Gaulle. Tų dienų nuotaukos buvo tikrai nuosirdžios, baltųjų ir musulmonų masių susibraiavimas atrodė tikras.

Bet tas susižavėjimas neilgai

truko, ir musulmonai netrukus pastebėjo vidinius prieštaravimus baltųjų laikysenoje: susibraiavimas turėjo viską palikti po senovei.

Nuoširdžiausiai integracija tikėjo armija, jame matydama konstruktyvų uždavinį, būtent, atitaisyti civilių padarytas klaidas ir apsilėidimus.

Na, integracija yra iš tikrųjų vienintelis pozityvus sprendimas, bet ji turi eiti priešingu keliu: ne musulmonų dauguma turi būti integruota, bet būsimajai Alžiro valstybei kyla uždavinys integruoti baltąją mažumą.

Daugumas kolonistų tai suprato. Svajonės apie dešimties milijonų Alžirą, kaip integracinę Prancūzijos dalį, jau išsklaidytos: suklėdė jas suardė, reikalaujanti valstybinio suverenumo, o prancūzai -- ramybės laimė -- savo tautiečius kitoje Viduržemio jūros pusėje praktiškai nurašydami. Tai kolonistams labiausiai ir erzina. Šalia priešiško kumo tarp baltųjų ir spalvoto, dar iškilo ir priešiškumai tarp prancūzų "ten" ir prancūzų "čia".

Ir pas musulmonus ryškėja priešiškumai. Gana nemaža mažuma norėtų stipresnių ryšių su Prancūzija ir bijosi politinių kraštutinių. Ir tuo metu, kai daugybė kolonistų sudarys bėglių armiją Prancūzijoje, negalėdama rasti Alžire vietos, turės ten bėgti ir musulmonai, kurie buvo ryšio su Prancūzija šalininkai. Greičiausiai jų daugumą sudarys vyresnio amžiaus žmonės. Alžiro revoliucija yra pirmoje eilėje jaunimo sąjūdis; todėl jis pasižymi fanatizmu, energingumu, pasitikiėjimu. Čia jau septintus metus vyksta karas buvo ne vien prieš Prancūziją, kaip pavergėją, bet ir dviejų kartų konfliktas.

Šiame konflikte raminantis taškas yra Ferhat Abbas. Alžiriečių tautos gimimas tokia forma, kuri dabar ryškėja, nepaisant daugybės tragedijų, yra vienintelis įmanomas konflikto sprendimas. Jis atneša audringai jaunumenei valstybę. Jis siūlo plačiai masei karo pabaigą ir, galbūt, gyvenimo sąlygų pagerėjimą. Jis turi daugumai kolonistų -- tai svarbiausias artėjančių derybų punktas -- suteikti galimybę pasilikti savo gimtinėje, ten gyventi ir dirbti. Išskyrus nedidelę "neramiųjų" grupę, šin skaičium, bent laikinai, įeina beveik visi kolonistai.

Labiausiai nesaugi jaučiasi žydų mažuma. Prašymų vizoms į Izraelį skaičius pastoviai auga. Bet vis dėlto daug žydų nori pasilikti ir prisijungti prie europinės mažumos.

Alžiriečių tautos gimimas praktiškai baigtas. Kitos išeities ir nėra. Vyks europinės mažumos integracija, nepasisekus išlaikyti Alžirą Prancūzijos integraline dalimi. Šiandien 1961 metų pavasarį, reikalas eina jau ne dėl principų: dabar aktualu nebe "kas", bet "kaip".

Quik Auto Service, Inc.

1304 East 9 Str. Tel. TO 1-1673

Vietinių ir užsieninių automobilių taisymas. Visų rūšių mechaninis ir "Auto Body" taisymas, gerai išbaigtas -- garantuotas dažymas Prano Grigonio priežiūroje.

Jei jūsų mašiną reikia taisyti, ilgiau nelaukit ir susitaisykit dabar, kada dar galite gauti nuolaidą.

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

dovanos
taupytojams

PADEJUS \$500.00 AR DAUGIAU KOVO IR BALANDŽIO MEN. DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MEN. DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS.

5 1/4%

mokame už ilgalaikes taupomas!

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. -- uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

LB Trečios Tarybos rinkimų belaukiant

Lietuvių Bendruomenės institucija ir jos reikalai, daug kam iš lietuvių, artimi ir protui ir širdžiai. Jie stengiasi ją palaikyti ir remti, kaip būtiną organizaciją, turinčią uždavinį išlaikyti lietuvių ilgiam laikams, įsikūrus svetimuose kraštuose.

Kaip tą lietuvių Bendruomenę mano ir siekia išlaikyti — yra išreikšta jos veiklos nuostatuose. Tas uždavinys, nors labai svarbus, bet įgyvendinti nelengvas. Reikalinga ir pasišventusio darbo ir lėšų. O pastarųjų gali daugiau atsirasti, kai į Lietuvių Bendruomenę įsijungia daugiau lietuvių.

Lietuvių Bendruomenę turime plėsti ir ieškoti praktiškų kelių, kaip įjungti į ją daugiau lietuvių, tiek senųjų tiek naujųjų ateivių. Šis reikalas dar nėra išspręstas ir jį turės išspręsti neužilgo renkama LB Trečioji Taryba.

Kad ta būsimoji LB Taryba jaustųsi turinti didesnį autoritetą spręsti LB būtinus reikalus, o iš kitos pusės, būtų rinkimų labiau įpareigota tai atlikti, rinkimuose turi dalyvauti galimai didesnis rinkikų skaičius.

Mes esame laisvu noru įsijungę į Lietuvių Bendruomenę, todėl turime ir pareigą atlikti visą, kas tos organizacijos veiklai ir jos stiprinimui reikalinga. Liet. Bendruomenė yra dar jauna organizacija ir savo kūrimosi stadijoje, susidurianti su įvairiomis kliūtimis, todėl ji dar negalėjo lietuvių išlaikyme kalnų nuversti. Bet žingsnis po žingsnio ji stiprėja.

Jos atsiradimo idėja yra pateisinta, ji turi sąlygas nugalėti kliūtis, plėstis ir tvirtai atsistoti ant kojų. Jos greitis plėtimasis ir našės veikla priklauso nuo mūsų, esančių emigracijoje, lietuviškų reikalų supratimo ir jų rėmimo.

Dalyvaujant LB veikloje tenka susidurti su labai džiuginančiais pragiedruliais. LB Centrinės apylinkės valdyba, kurioje eilę metų tenka man dalyvauti, neretai gauna iš savo narių, mokačių metinį solidarumo įnašą 2-3 kartus daugiau aukų už solidarumo įnašą mokestį.

Vienas iš narių, amžiumi senas pensininkas, prisuntęs solidarumo mokestį \$2.00 ir pridėjęs \$10.00 aukų, paklausė: "Ką jūs manote atsiekti su tais \$2.00 mokesčiu?"

Yra lietuvių, kurie įžiūri, kad LB nustatytas solidarumo įnašas metams yra tikrai mažas ir jie mokėdami tą mokestį patys padidina auką. Jei LB narių skaičius greitai neaugs, atsiras reikalingas solidarumo įnašą padidinti. Kai Lietuvių Bendruomenė nutars įvykdyti svarbius darbus, jos nariai reikalo svarbą supras ir daugiau aukos.

Lietuviai yra dosnūs. Juk vien savo giminės okupatoje Lietuvoje jie yra už šimtus tūkstančių pasiuntę siuntinių rūbais, medžiagomis, vaistais ir net maistu. Lietuviai JAV yra už daugelį milijonų pristatę bažnyčių ir kitų pastatų, religiniams ir kultūriniais tikslams.

Jei ir Lietuvių Bendruomenė įrodys savo siekių būtinumą ir tikslumą, savo tautiečių bus suprasta ir įvertinta.

Šiandien, artėjant rinkimams, svarbiausia mūsų Lietuvių Bendruomenės narių pareiga — visiems juose dalyvauti. Rinkimai įvyksta gegužės 13-14 dienomis. Raginkime vieni kitus ir patys atlikime pareigą.

Steponas Nasvytis

ATSAKYMAS DR. A. NASVYČIUI

Š. m. kovo 19 d. pasitarime, dalyvaujant J. A. V. Liet. Bendruomenės C. V. pirmininkui St. Barzdukui ir vicepirmininkui Dr. A. Nasvyčiui o taip pat 23 fondo iniciatoriams, susitarta (bet ne nutarta, kaip Dr. A. Nasvytis teigia), kurti bendrą fondą Geležinį Fondą su Milijoniniu Fondu karų, kurio pagrindinis kapitalas būtų nejudomas ir skiriamas būsimai Laisvai Lietuvai, o tik kasmet gaunamieji procentai skiriami lietuvių išlaikymui čia išeivijoje. Jokio nutarimo mes nepadarėme, todėl nei St. Barzdukui, nei Dr. A. Nasvyčiui, nei mums iniciatoriams, iš niekur jokių specialių įgaliojimų nereikėjo.

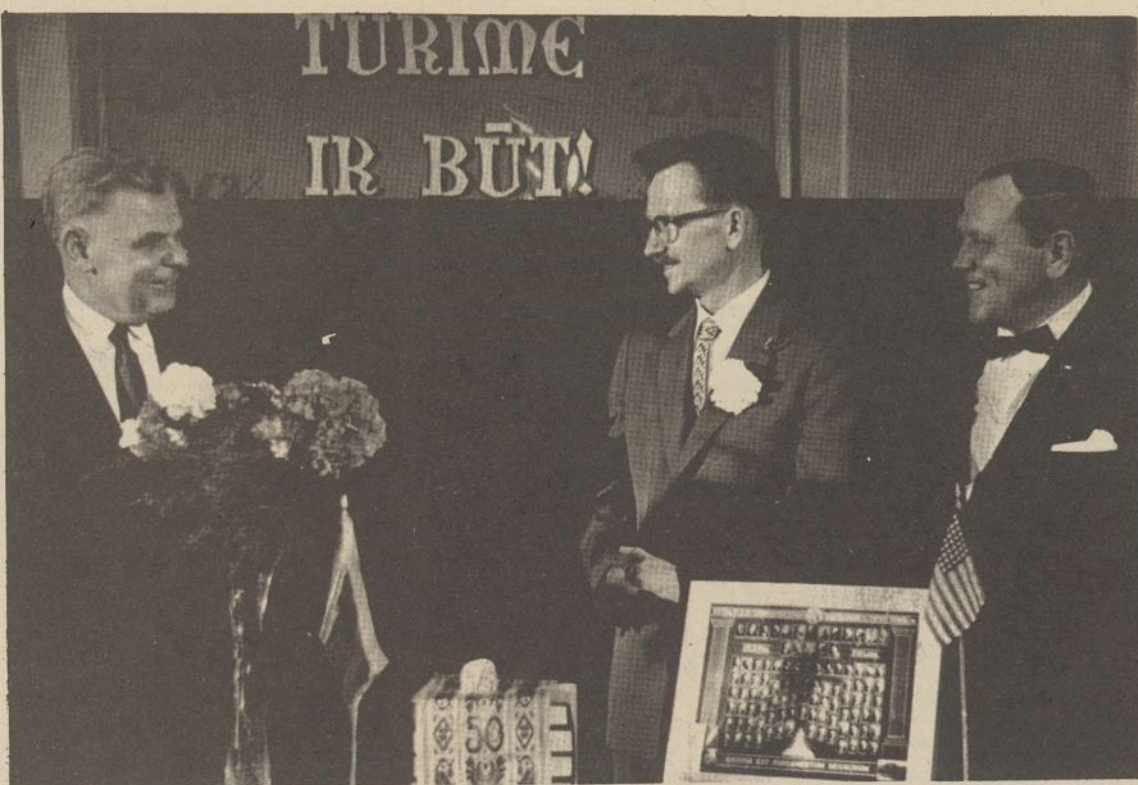
Dr. A. Nasvyčiui yra labai gerai žinoma, kad J. A. V. Centro Valdybos narių daugiau negu 2/3 (du trečdaliai) pasisakė už bendrą fondą. Taip pat ir dauguma pasižadėjusių aukotojų pasisako

už bendrą fondą.

Tokia yra daugumos valia, kuri, nuolat žinoma, yra suinteresuoti jau aukoti ir jį organizuoti. Tad mes turime būti demokratiški ir vykdyti sutartinai daugumos valią.

Kovo 19 d. pasitarime buvo rastas bendras susitarimas. J. A. V. Liet. Bendr. C. V. pirm. St. Barzdukas pats suredavo to susitarimo rezoliuciją, ir mes jam pritarėme. Ši rezoliucija pasidėdinti ir buvo paskelbta visoje lietuviškoje spaudoje. Pats Dr. A. Nasvytis tada irgi buvo pincipe už bendrą fondą, tik kai principų detalės buvo diskutuojamos, jis dažniau buvo prieš daugumos pasisakymus. Pagal aną susitarimą Lietuvių Fondo pagrindinio kapitalo saugumą laiduos patys aukotojai. Tai yra asmenys ar organizacijos, kurie paaugos po 1,000 dol. ar 100 dol. (teišės dydis pagal aukos dydį). Taigi ir pati Liet. Bendr., jos apygardos ar skyriai turės tokią teisę į fondo saugumą, kiek jie sugebės suorganizuoti pinigų ir įnešti į tą bendrą fondą.

Tuo tarpu skirstyti fondo gautąjį kasmetinį pelną bus sudaryta komisija iš aukotojų ir Liet. Bendr. atstovų. Nors Liet. Bendruomenė teoretiškai ir nenešė vieno dolerio į fondą (bet tikimės, kad ji įneš nemažai),

Bostono neolitanai, skautai ir teisininkai Dr. V. Čepui suruošė pagerbimą. Nuotraukoje A. Diržys, atvykęs iš New Yorko, padarė apie sukaktuvininką įdomų pranešimą. Nuotraukoje prie dovanomis apkrauto stalo: A. Diržys, sukaktuvininkas Dr. V. Čepas ir Ig. Vilėniškis.

R. Bričkaus nuotrauka

AR KAS SIEKIA KEISTI LIETUVOS — LATVIJOS SIENĄ?

V. Rastenis

Rūpinamės ne tik Lietuvos nepriklausomybe, bet ir jos pietryčių bei pietvakarių sienomis. Nepriklausomybės klausimu mūsų priešinėje yra bolševikinė rusų imperija. Dėl sienų pietryčiuose — kaip seniau, taip ir ateityje — galimi priešiniai tebera lenkai, gal dar ir gudai, o pietvakariuose — vokiečiai, ir galbūt, tie patys lenkai. Ir daryje tenka dėl tų reikalų žodžiais susiremti kaip su vienas, taip ir su kitais, kai tik išgirstam ar pamatom kur viešai reiškiama jų su mūsų tikslais susikertančius siekimus. Nors tie pareiškimai — šūktai, prakalbos, straipsniai, arba ir viešai parodomai atitinkami žemėlapiai — nesukuria nei faktų, nei teisių, tačiau stengiamės juos atremti,

bet pelno skirstyme ji vistiek dalyvauja. Taigi Lietuvių Bendruomenės pozicija šiame fonde bus labai gera.

Fondo einamąją sąskaitą mus atidaryti privertė patys aukotojai. Fondo organizavimas jau taip labai yra pavėluotas, kad ilgesnis laukimas jau nebepateisinamas. Tad viena, einamoji sąskaita Liet. Fondui buvo atidaryta pačių aukotojų Chicagoje: LITHUANIAN FOUNDATION NR. 89463 STANDART FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, 4192 Archer Ave, Chicago 32, Ill.

Aukos apsaugotos keturiomis pačių aukotojų parašais: A. Razma, G. Balukas, F. Kaunas, V. Šmulskytis.

Kitą Lietuvių Fondui sąskaitą atidaryta pačios J. A. V. Liet. Bendr. C. Valdybos Clevelande (Dr. A. Nasvyčiui taip pat yra žinoma), o kai Lietuvių Fondo statusas bus priimtas aukotojų ir Liet. Bendr., tada visas, suaukotas kapitalas pereis į aukotojų fondo direktorių tarybos rankas.

Lietuvių Fondo vežimas pajudėjo, tūkstantinės ir šimtinės į jį plaukia, statusas rengiamas. Visi viningai turime įsijungti savanoriškai ir spontaniškai: vieni aukomis, kiti organizavimu, o kas sugeba plunksna talkinti.

Vieningai veikdami vieni kitiems duosime moralės paramos, o mūsų žygiai šio fondo misijoje bus labai vaisingi.

Realizuodami Lietuvių Fondo sudarysime milžinišką finansinę paramą lietuviškai kultūrinei bei tautinei veiklai išeivijoje.

Norėčiau užbaigti Dr. S. Biežio privačiai pasakytais žodžiais: "Jeigu mes sugebėsime tokį fondą realizuoti, mes būsim atlikę švenčių švenčiausią pareigą mūsų dabartinės istorijos bėgyje..."

Lietuvių Fondui po 1025 dol. paaugojo Andruliai, po 1000 dol. paaugavo Kaunai, Šukai, Poškai, Naudžius, Kisiellai, Žirguliai, Maskevičiai, Valiūškiai, Razmai Po 100 dol. paaugojo Vainėlis, Breivė ir dar vienas, kuris nesisiskelbia.

A. Razma, Chicago

sutramdyti, nes nenorime, kad propagandinė jų įtaka kada nors sunkintų mums įteisinti mūsų siekimus.

Bet mūsų tarpe niekas rimtai nemini siekimo keisti prieš 40 metų taikingai sutartą ir teisiškai nustatytą Lietuvos sieną su Latvija. Neteko girdėti, kad ir latviuose kas nors rimtai apie tai galvotų. Paskirų asmenų atsitiktinai išstariamas toks paveldavimas, jeigu jis kur nors ir pasitaiko, nėra nei latvių, nei lietuvių tautos visuotinio siekimo išraiška. Todėl, sakysim, lietuvių kur nors tartas šūkis, kad "Liepoja turi būti Lietuvos uostas", lygiai kaip ir latvio pasigardžiamas Palanga, kaip "gražiausia Latvijos vasarvietė" yra tik mažareikšmiai tuščiažodžiavimai, iš kurių daryti toli einančias išvadas, išskirti tokius "nusidėjimus mintyse" į tautinę bei valstybinę plotmę ir joje dėl to priekaištauti bei bartis visiškai nėra pagrindo. Į tokius dalykus arba iš viso neverta dėmesį kreipti, arba pastebėti juos tik kaip nerimą elgesį su rimtais dalykais.

Lietuvoje buvo Pabaltijo žemėlapių — retenybių, kuriuose Liepoja buvo priskirta prie Lietuvos. Tokių žemėlapių, kaip ir Chicagoje parodan atnešto piešinio su Palanga Latvijoje, reikšmės negalima lyginti su lenkų, vokiečių ar kitų spausdinamais žemėlapiais, kuriuose Vilnius teberodomas Lenkijos, arba Klaipėda Vokietijos ribose. Šie pastarieji žemėlapiai yra tautinio valstybinio masto užsimojimų propaganda, o pirmieji — tik nesuapratimai ar paskirų asmenų išsišokimai.

Dėl to yra gana abejotina, ar buvo tikslinga karštoku viešu priekaištu atsiliepti dėl Palangos "okupacijos" latvių parodytame žemėlapyje vienoje parodoje Chicagoje. Viena, esame visiškai tikri, kad tai nebuvo visuotinis latvių užsimojimo ar kesinimosi

Pasikeitė Bostono lietuvių skaučių Baltijos tunto vadovybė. Pusantrų metų su tuntu dirbusi S. O. Mučinskienė tūntininkės pareigas perdavė S. S. Subatkevičienėi. Nuotraukoje Baltijos tunto sueigos metu, iš kairės: E. Gimbutienė, I. Treinienė, E. Baneyčienė, S. Subatkevičienė, O. Mučinskienė, kun. J. Klimas, J. Vaičiūgis ir A. Baneyčius.

R. Bričkaus nuotrauka

Pagerbė dr. V. Čepą

(Atkelta iš 1 psl.)

skautų vardu Atlanto pakraščio skautų vadas Neortas, išskeldamas Dr. Vyt. K. Čepo idealizmą, ir Bostono žalgirio tunto tūntininkas inž. Vaičiūgis, neolituojančių vardu adv. M. Kavaliauskas. Be to, sveikino amerikiečiai skautai, Bendruomenės vardu Pov. Žičkus, pagerbimo iniciatorius Ign. Vilėniškis, poetas F. Kirša ir kt. Buvo tikrai didelis pluoštas sveikinimų raštu, tikrai jautrių, nuširdžių ir aukštai iškeliančių Dr. Vyt. K. Čepo darbų, kurie buvo baigti puikiu J. Aiščio eilėraščiu — Draugams.

Akademijai rūpestiną ir gražiai vadovavo inž. V. Izbickas, o pobūviui iš Stamford, Conn., atvykęs rašytojas Vil. Bražėnas — Bražvilius, į pobūvio kalbų tarpą įterpdamas ir savo feljetoną apie šokį.

Dr. Vyt. K. Čepas savo kalboje, kaip visuomet puikiojo savo forma ir mintimis, teigė, kad žmonijos mažuma sudaro du kraštutinius — dešinę genijus, o kairę bomas. Dauguma, vadinama vidutiniais žmonėmis, sudaro tą vidurį, į kurį telpa milijardai. Žinoma, pats save jis įrikiavo į vidutinių tarpą. Dėl tokio savęs apibūdinimo kilo protestų, bet, iš tikro, šia proga nieko elegantiškesnio iš Dr. Vyt. K. Čepo nebuvo galima laukti.

Prie visų linkėjimų ir dirviečių su Biliu Gaidžiūnu prieky prijungė savo žodžius — sveikatos ir ištvėrmės. Tegū mielajam Dr. Vyt. K. Čepui taip ir klojasi. Jei dar kas norėtų sukaktuvininką prisiminti, tai jis gi savo adresu nelailaik paslėpęs... St. S.

buvo ginčytasi mūsų su latviais prieš 40 metų, bet tas ginčas buvo ir baigtas. Kompromisas buvo įsigalios. Kompromisas baigti ginčai palieka paprastai abiejose šalyse bent kiek nepasitenkinimo. Bet kartą ginčą baigus, netikslinga jį vėl iš naujo beklėti.

Nei latviai, nei lietuviai, rodos neturime tikslo kelti sienų tarp Lietuvos ir Latvijos keitimo klausimo nei ties Palanga, nei ties Mažeikais, nei ties Subatu bei Alūksne (Ilukste). O jeigu to tikslo nėra, tai netikslinga ginčą kelti dėl to, kaip ten kada kas tais reikalais buvo.

— O ką turime daryti, jeigu jie pradeda?

Į tokį klausimą atsakymas labai paprastas. Jeigu tikrai "jie pradeda", tai mums susidaro pūki proga pasirodyti protingesniems, tai yra nesileisti išaukdamiesiems į nereikalingą ir, ypač dabar, taip nepageidaujamam, geram sugyvenimui ir bendradarbiavimui žalingą ginčą.

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (79)

DESZO ARVAY

Jie sušaudė ir sužeistuosius

Ilna pajuto, kad jos jėgos silpsta, kad ji netrukus nebegalės išsilaikyti, kad ją gali ištikti pamišimas. Ji drebo. Tarkai turėjo būti jau pasiekę pralaužtą barikadą. Jie nesutiko pasipriešinimo, bet, pamatę išdraskytus tankus, poškūno, kaip pamišę, iš visų vamzdžių, vydami baimę į aplinkinius butus. Ilna drebo; ji tebedrebėjo ir tada, kai arlekinai jau kabojo ramūs, ir tankai kažin kur buvo. Kuzinas prisitraukė Ilną prie savęs. Jis glostė jos plaukus, ir jis galėjo kaupti miško gaisre atsidūrusio žvėries siaubą, bet prisivertė būti ramus ir protingas, nors kalbėjo neprotiniai.

--Galbūt, Ilna, tu teisi.

Švelnūs plaukai yra visada tei-

sūs.

--Galbūt tu teisi, Ilna. Mudu būsime Austrijoje, Vienoje, stovėsime Griovijų ir Karintijos gatvių sankryžoje, kaip Aczelis, jaunasis poetas, "Irodalmi Uszag" skiltyse rašė: "spindinčią naktį". Tik kad man nesisuktų galva nuo kvėpalų ir moterų kvapo.

Švelnūs plaukai po delnais jaudino.

--Man sukasi galva nuo minties, kad su tavimi eisiu per Vieną. Mes plepėsime ir juokausime, nereikės mums darytis ar mūsų nestebti, nepersekdoja. Mes nusipirksime vieną dieną bilietus į Neapolį. Kasininkas paduos mums bilietus, ir mes stebėsime, kodėl jis nesisėbi, kai du žmonės važiuoja į kitą kraštą, peržengia sieną, bet jis tikrai nestebės.

Švelnūs plaukai yra žavūs.

--Jis žavėsis tik tavo plaukais, Ilna. Neapolyje, Paryžiuje, Amsterdame -- visur tavimi žavėsis vyrai. Jie man pavydės tavęs, bet tu norėsi eiti tik šalia manęs. O aš sutavimi šoksiu, šoksiu, šoksiu -- šoksiu? Taip, žinoma, aš su tavimi šoksiu. Yra protezų; yra labai gerų protezų.

Ilna nebedrebėjo.

--Taip, Vasia, yra labai gerų protezų.

Jis liovėsi glostęs jos plaukus. Švelnūs plaukai visada teisūs. Švelnūs plaukai po delnais jaudina. Švelnūs plaukai yra žavūs. Švelnūs plaukai yra pilni paslapčių, kuriuos pirštai norėtų išplėsti; bet vis gilyn į juos patekdami, jie pasiklysta.

Ilna išgirdo artėjančius žingsnius ir nervingą pokalbį. Bet ji nepasijūrejo, palikdama Kuzinui savo plaukus.

--Tik pailsėti, sesute, -- kalbėjo kažkas, -- tik truputį pailsėti, nes man reikia skubėti.

--Jūs pasiliksite, kol bus sustabdytas kraujo tekėjimas.

--Bet neilgai.

--Viskam reikia laiko, -- pasakė gailėstingoji sesuo.

Balsas dabar buvo visai arti Kuzino lovos.

--Bet man reikia dingti; jie jau buvo pagavę mane, sesute, jie jau turėjo mane. Keturiadešimt mūsų buvo likę iš šimto dvidešimties, bet jie su savo tankais nedrįso net priartėti prie mūsų bloko. Jiems net nereikėjo, jie turėjo patrankas.

Ilna norėjo pakelti galvą. Kuzinas laikė ją, švelniai prispaudęs prie savo krūtinės, ir glostė plaukus.

--Po kiekvienos kanonados jie reikalavo, kad mes padėtume

ginklus. Jie žadėjo mums laisvą pasitraukimą. Mes jais netikėjome. Mes turėjome rankinių ginklų, šovinių, mūsų pačių pagamintų rankinių granatų. Pagaliau turėjome jais patikėti; beginkliai turi tikėti visais ir viskuo. Mes iššliaužėme iš griuvėsių, numetėme ginklus. Mes buvome sulaupinti į sunkvežimį. Nevisiems buvo vietos; sužeistieji turėjo pasilikti begulį. Tada automobilis nuvažiavo. Kulkosvaizdžiai sukapojo tuos, kurie liko.

Ilna drebo. Kuzinas glostė jos plaukus.

--Du tankai dengė transportą. Jie skubėjo kiek galėdami. Vienas jų važiavo prieky. Joks rusas taip gerai nepažįsta Budapesto gatvių. Kas nors iš AVO turėjo būti jo viduje. Visada, kaip pasukdavo į kitą gatvę, mes prarasdavome pirmąjį tanką iš akių. Tokiu momentu jis buvo numuštas. Mūsų sunkvežimis vos neužvažiavo and degančio koloso. Mes apsidairėme antrojo. Jis kaip tik buvo besukas, kai prie jo pribėgo mergina su benzino bonka rankoje; jūs žinote, kaip tai daroma. Tuoj pat jis suliepsnojo. Igula nedrįso išlįsti. Šiviai iš langų ir tarpdurių nukirto sunkvežimio šoferį ir jo palydovą. Taip mes buvome išlaisvinti.

Ilna drebo.

Kuzinas glostė jos plaukus.

--Ne, sesute, aš nepasiliksiu ilgai; aš noriu pasilaikyti batų; aš neliksiu; tik truputį pailsėsiu, tada išėsiu. Viskas žlutek. Jau nėra jokios vyriausybės; jau nėra jokios karinės vadovybės. Kovoja, kas dar turi ginklų ir šovinių. Kiliano kareivinės nepasiduoda; ir pilies igula laikosi; Czepele priešinasi darbininkai ir kareiviai. Mes dar buvome telefonu susirišę su įvairiomis apylinkėmis; niekas jau nebesitikį pagalbos iš Vakarų.

--Na, dabar ramiai, -- pasakė sesuo.

--Taip, tik pailsėti; nes aš turiu skubėti, jie mane jau turėjo, jie turi mane daugiau nepagauti; jie sušaudė net sužeistuosius.

--Dabar prašau tylėti.

--Taip, sesute, aš noriu pailsėti.

Kuzinas pro marškinius pajuto Ilnos dantis. Kandimas darėsi vis skausmingesnis ir skausmingesnis; bet Kuzinas nesiliovė glostęs jos plaukus, ko oda ir marškinių išsprūdo iš jos dantų. Nusilpus kandimo skausmui, sustiprėjo visi kiti skausmai.

--Ar tu girdėjai, Ilna?

--Viską.

--Dabar eik.

--Ne.

--Prakeikimas, tu turi įgauti protokolą.

Ilna atsitiesė.

--Tau skauda, Vasia.

--Eik.

--Aš pakviesiu gydytoją.

--Pakviesk vėliną, mieloji, bet eik, aš tavęs niekada nemylėjau, niekada tavęs nemylėjau.

--Tau labai skauda, tu turi vėl gauti morfijaus.

--Prašau tave, eik, aš myliu tave, todėl eik.

--O tu turi miegoti, daug miegoti, aš pakviesiu gydytoją.

Ilna atsistojo.

--Pasilik.

Ji vėl atsėdėjo ir pasakė:

--Kaip tu nori, kaip tu nori.

--Tada išėik labai toli.

--Visa, ko tu nori, tik ne tai, be tavęs aš niekur neisiu.

Naujasis kalbėjo kažką nesu-prantamo per miegą. Jis nebuvo vyresnis, kaip aštuoniolikos -- devyniolikos metų. Jo galva buvo aprišta. Koki vaizdai py-nėsi po jo blakstienomis? Kuzinas pradėjo prakaituoti. Ilna šluostė jo kaktą, veidą, kaklą, rankas. Jis užmerkė akis. Jis buvo pavargęs nuo įkalbinėjimų, pavargęs nuo jos žvilgsnio, nuo jos plaukų, nuo visų skausmų. Kad vieną kartą ateitų galas!

--Taip, užmik, -- kalbėjo Ilna, -- užmik.

--Kai tu būsi toli.

--Aš neisiu be tavęs, Vasia.

Kam tu mane kankini? Aš neisiu viena; aš eisiu tik su tavimi.

Kuzinas vėl pradėjo iš naujo.

--Tu neisi viena, daug bus einačių su tavimi.

--Kiti nesiskaito; be tavęs aš esu viena.

Jos atkaklumas vedė Kuziną iš proto.

--Pašauk gydytoją, aš noriu morfijaus.

Ilna atsistojo.

--Ne, pasilik; morfijus man jau nebegeibsti.

Ilna vėl atsėdėjo prie jo. Kuzinui ramiai gulint ir tylint, atrodė, kad viskas apsimsta: sužeistųjų pokalbiai, sunkiai sužeistųjų dejavimai, net tolimas šaudymas.

Tvarstymo kambariu pavers-toje vaikų darželio raštinėje suskambėjo telefonas. Gydytojas paėmė ragelį.

--Pagelbinė ligoninė vaikų darželyje, -- pasakė jis.

--Daktare, aš kalbu iš miesto ligoninės. Tiesiog neįtikėtina. Rusai ir AVO žmonės krečia skyrius, ieškodami sužeistųjų laisvės kovotojų. Baisu. Kas jaunas ir sako, kad jis buvo operuotas dėl vėžio skilvio žaizdų arba kitų ligų, tam nuplėšia tvarsčius, kad įsitikintų. Sužeistieji kraujami į sunkvežimius. Aš kalbu iš vaikų skyriaus. Bijau, kad netrukus ateis ir pas jus. Beveik visi laikraščiai rašė apie ligoninę vaikų darželyje. Aš matau, jie dabar yra moterų skyriuje. Galiu tiksliai matyti pastato sparną. Moterys klykia. Jie ateis ir pas mus. Mes nežinome, kur padėti porą sužeistų berniukų ir mergaičių. Aš baigiu. Turiu dar paskambinti į kitas ligonines. Pasišaukite savo sužeistuosius.

(Bus daugiau)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Lietuvių Moterų Atstovybės baliuje Philadelphiaje Rūta ir Algis Norvaišai laimėję pirmąją premiją už rožių valsa.

V. Gruzdžio nuotrauka

PABALTIOJ MOTERŲ TARYBA MINĖJO ĮSIKŪRIMO SUKAKTĮ

Balandžio 30 d. Estų Namuose New Yorke, Pabaltijos moterys paminėjo Tarybos keturioliktą įsikūrimo metines. Kadangi pernai Tarybai pirmininkavo estė Mall Jurma, ji pravedė minėjimą. Atidariusi susirinkimą, Jurma papasakojo apie Tarybos praeitį metų veiklą. Po jos Marija Kregždienė (V. Leskaitienė susirgus) papasakojo apie Tarybos talkinimą Pavergtųjų Seimo Seimo Kultūros ir Socialinės komisijų darbuose. Po to Jurma perdavė pirmininkavimą Ligijai Bieliukienei, taigi lietuvėms moterims.

Perimdama pirmininkavimą 1961-1962 metams, L. Bieliukienė padėkojo lietuvėms, latvėms ir estėms už talką ir prašė glaudaus bendradarbiavimo savo kaden-cijai. "Kai kūrėme Tarybą", pasakė L. Bieliukienė, "nesitikėjome, kad jos keturioliktąsias metines teks minėti tremtyje". Toliau ji pabrėžė, kad lengviau yra atlikti atskirus, kad ir labai drąsius žygius, negu nuleisti rankų nusitęsusiame laisvinimo kovoje, debesims vis tirštėjant virš galvų, raudonajam pavojui vis didėjant. Baltiečių vieningumas, tęsė ji toliau, galėtų būti pavyzdys didžiosioms valstybėms, kurios tiek daug kalba apie įvairias federacijas, tuo tarpu kai mes, baltiečiai, vykdomė ją

be triukšmo nuo pat mūsų nepriklausomybės atgavimo. Neveltui mus vadina nepalaužiamais baltiečiai ir "indomitabili Baltis", sakė ji. Mes turime visas ypatybes, kurių reikia atkaklioje kovoje už mūsų idealą, turime gilų tikėjimą į tai, kad teisybė laimės, turime būdo tvirtumą, užsispyrimą ir begalinę kantrybę, turime drąsą žiūrėti pavojui į akis. Vieningos ir susipratusios, Pabaltijos moterys dirbs nepaliaunamai iki mūsų kraštai bus ir vėl laisvi ir nepriklausomi.

Buvo paskaityti sveikiniai iš įvairių tarptautinių ir tautinių organizacijų. Tarp jų iš Generalinio Konsulo J. Budrio, Pavergtųjų Seimo Pirmininko V. Sidzikausko, Vliko Pirmininko Dr. A. Trimako, iš lietuvių moterų klubų Romoje (V. Lozoraitienė), Muenchen (p. Vyšniauskienė), Washingtono (p. Krivickienė). Po oficialios dalies buvo koncertas ir vaišės, kuriuos suruošė šeimininkės estės.

V. Četėtienė

VĖL ŠPIONAŽO BYLA LONDONE

Londone nuteistas buvęs britų diplomatas George Blake 42 metais kalėjimo už šnipinėjimą sovietų naudai. Jis 1950 metais Seule buvo pakliuvęs į komunistų rankas, bet po trijų metų išleistas iš belaisvės ir, kaip pripažino, nuo to meto perdavinėjo sovietiniams ryšininkui valstybės paslaptis.

Blake buvo areštuotas šių metų kovo vidury, prieš pat pasibaigiant tuo metu Londone vykusiai povandeninių laivų špionažo grupės bylai. Didžioji jo teismo dalis buvo vedama slapta.

Blake byla, jau antras didelio masto špionažo atvejis britų teisme šiais metais, kaip atrodo, iššauks didelę britų žvalgybos kritiką ir tenka laukti, kad bus sudaryta komisija tos žvalgybos sipnybėms aiškinti šalinti.

* JAV VICEPREZ. JOHNSON ateinančią savaitę išvyksta į Tolimuosius Rytus diplomatinei ir faktų rinkimo misijai. Ta ke-lione norima pademonstruoti JAV vyriausybės susirūpinimą Azija ir nusistatymą remti te-nykščius sąjungininkus.

Kandidatas į ALB Tarybą

Viktoras T. Makiejus

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimai įvyks 1961 m. gegužės 13-14 dienomis.

East Chicago, Indiana Lietuvių Bendruomenės apylinkės kandidatas į Tarybą yra VIKTORAS T. MAKIEJUS.

Gimęs 1931 m. gegužio 14 d., Lietuvoje. Į Ameriką atvyko 1949 metais.

Atvykęs tuojau įsijungė į lietuvišką veikimą ir 1955 m. buvo išrinktas į East Chicago Lietuvių Bendruomenės apylinkės valdybą sekretoriumi. 1956 m. buvo išrinktas East Chicago, Indiana Lietuvių Bendruomenės apylinkės pirmininku. Tuometinio Chicago apygardos pirmininko dr. Ba-jerčiaus prašomas, suorganizavo Gary, Indiana Lietuvių Bendruomenės septynioliktąjį skyrių.

Chruščiovo lankymosi Amerikoje metu, kartu su kitais visuomenininkais pajėgė sueiti į kontaktą su ukrainiečiais, vengrais, serbais ir įsteigti tarptautinį vietinį komitetą prieš Chruščiovą demonstracijoms rengti. Demonstracijos buvo suruoštos ir nepaprastai pavyko.

Šalia kitų lietuviųbei remti darbų buvo įsteigęs literatūros būrelį, šachmatų klubą, ruošė vasaros iškilas jaunimui, priklausė lietuvių tėvų komitetui, leido vietinį laikraštėlį, reiškęs lietuvių spaudoj ir laikui atsiradus, atsidėjęs dirbo lietuvių grožinės literatūros srityje.

Paskutiniu laiku JAV senatoriui Kuchel įnešus rezoliuciją prašyti prezidento iškelti Lietuvos bylą Jungtinėse Tautose, jisai atspausdino vieną tūkstantį laiškų ir leides apylinkės lietuviams pasirašyti, išsiuntė į Washington, D. C.

East Chicago, Indiana apylinkė tikisi iš JAV lietuvių susilaukti stiprios paramos ir išrinkti Viktorą T. Makiejų į Amerikos Lietuvių Bendruomenės Tarybą.

Sk.

S. Jurskytė, laimėjusi pirmąją premiją už gražiausią kartuno suklelę Lietuvių Moterų Atstovybės baliuje, Philadelphiaje.

V. Gruzdžio nuotrauka

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

BAUDŽIAVOS GALO ŠIMTMEČI MININT (2)

J. JAKŠTAS

BAUDŽIAVA VAKARŲ FEODALIZME

Istorijos mokslo sudarytų sąvokų tarpe feodalizmas yra viena bendriausių ir taikoma labai sudėtingiems ir sunkiai aprėpiamiems reiškiniams pavaizduoti. Ji atsirado pirmiausia Prancūzijoje dar prieš D. revoliuciją ir ją vadinami švietėjai būdino savo krašto santvarką senaisiais laikais, viduramžiais. Tais agrarinės ekonomikos laikais svarbų vaidmenį vaidinusi feodo (lot. feudum) sąvoka bus davusi pradžią feodalizmo žodžiui. Tuo būdu feodalizmas sutapdintas su viduramžių laikmečiu.

Nuo XVII a. vad. švietėjų, pirmiausia Prancūzijoje paleistas terminas -- "tamsieji viduramžiai", meta tamsų šešėlį ir feodalizmui, ši niekinamoji (pežoratyvinė) pažūra į feodalizmą (kaip ir į viduramžius), kartota tam tikros linkmės Vakarų istoriografijoje, yra gyvai šiandien sovietijoje, -- Savotiškai ją neperseniausiai pademonstravo lietuviams pats Chruščiovas, kai jis kritikavo mūsų respublikos vadovus "dėl feodalų rūmų ir pilių atstatymo". Tik iš pa-

kos visam laikmečiui tokia kritika tegalėjo kilti sovietų imperijos dikatoriaus galvoj.

Iš tikrųjų, vartant paskutinių laikų sovietinių istorikų darbus, tenka užtikti, greta niekinamosios buržuazijos prasmės dar ir feodalų. Štai po ranka turitu tik ką iš Vilniaus gautą B. Dundulio veikalą: "Lietuvių kova dėl Žemaitijos ir Užnemunės XV a.". Jame autorius kalba apie "feodalinę - buržuazinę" Lietuvos istoriografiją, apie "dvarininkiškus - buržuazinius" Lenkijos istorikus ir apie "feodalinus -- buržuazinius" vokiečių istorikus. Matyt, toks kanonas ten jau prigijęs ir mūsų vargšas istorikas turi jam aukotis.

Būdami ištikimi klasiškai vokiečių istoriografijai, turime nusigręžti nuo savotiškai pragmatinės sovietinės istorijos ir feodalizmą laikyti būtinu reiškinium istoriniame procese. Jis turi būti traktuojamas sine ira et studio, kaip ir visos istorinės apraiškos.

Feodalizmas kūrėsi visoj Europoje sulig Romos imperijos ertėjimu ir barbarų smelkimusi. Jau imperijos pabaigoj stambų vaidmenį vaidinusi žemės diduomenė išliko ir tautų kraustymosi metu ir barbariškoji visuomenė prie jos pritapo. Šalia romėniškų didikų dabar atsirado ir barbariški didikai. Ir abiejų ilgainiui sudarė vieną dvarininkų luomą. Juk jau barbariškos bendruomenės, kai jos smelkėsi į imperiją, buvo kuniškai, didikai, laisvieji ir vergai, tariant, luomai. Jie dariniai papildė romėnišką bendruomenę.

Žemvaldiška diduomenės galia viduramžiais augo dėl agrarinės ekonomikos, kur žemė buvo svarbiausias turtų šaltinis. Tiesa, ji nebuvo vienintelis turtas, kaip seniau manyta. Visais viduramžių laikais neturko nei prekybos nei pramonės, kad ir primityvios, daugiau amatininkškos. Visados buvo apyvartoj piniginiai vienetai, atseit, piniginis ūkis vystėsi šalia natūralinio žemės ūkio. Tačiau vyraujanti dauguma gyveno iš žemės darbo ir stambioji žemės nuosavybė tiek visuomeninį orumą ir galią.

Stambiesiems žemvaldžiams įsigalėti nuo pat viduramžių pradžios daug padėjo kolonizacija. Per ilgus amžius vykusios kolonizacijos keliu laipsniškai apgyvendyta didesnė šių dienų V. Europos dalis. Galima vaizduoti, kad pradžioj Europos gyvenamosios vietos buvo lyg salos, įsiterpusios plačiuose negyvenamuose plotuose, -- miškuose, pelkynuose, dykrose ir ganyklose. Šių negyvenamų plotų dalys buvo vadinamos markos ūkiškų sodybų ir kaimiečių bendrai valdomos.

Laipsniškai apgyvendant niekieno plotus, vis giliau ir plačiau leido šaknis didikų luomas -- tiek pasaulinių, tiek bažnytinų. Juk šis luomas savo politinėmis ir ekonominėmis priemonėmis galėjo pirmą eilę pasisavinti negyvenamuosius plotus, net ir laisvųjų ūkininkų markas. Įsisavintus plotus dvarininkai savo rėžtu kolonizavo žemdirbiais ir juose kūrė dvarus. Dvarininkų žemėse besikuria žemdirbiai turėjo įsipareigoti savininkams visokiomis tarnybomis ir mokesčiais. Tuo būdu viduramžių eigoj plito žemvaldžių galia greta su žemdirbių nelaisve. Tai buvo gan ilgas procesas ir apie galutinį žemdirbių priplakimą prie žemės galima kalbėti maždaug nuo 10 a. Nuo šių laikų, iki viduramžių galo, daugelyje valstybių, net iki naujausių laikų, klestėjo baudžiava.

Baudžiava esminiai sijo su dvarų ūkio sistema, kuri užgožė visą Europos ūkišką gyvenimą nuo antrosios viduramžių pusės. Dvarai plėtėsi ne vien kolonizacijos keliu, bet ir smulkių ūkininkų sąskaita. Gausius laisvus ūkininkus, įsiterpusius tarp dvarų žemių ir "kliudžiusius" dvarininkams, šie sugebėjo įtraukti į savo sistemą. Ūkininkai, kad ir paliko laisvi asmenys, pasidarė ūkiškai priklausomi dvarininkui. Galutiniai laisvieji ūkininkai vis dėlto neišnyko ir jų randame visoj Europoje. Jie žinomi ir Lietuvoje iki baudžiavos galo. Tačiau bendroji ūkininkavimo sistemoj laisvieji ūkininkai neturėjo reikšmės ir dvarų bei baudžiavos ūkis visur klestėjo klestėjo. Tad baudžiauninko buitis nuo antrosios viduramžių pusės buvo vienintelė ir normali.

Baudžiava, t. y. ūkininkų priklausomybė dvarui, kaip ją galima būtų kuo plačiausiai aptarti, buvo labai sudėtingas dalykas. Vargiai galima kalbėti apie jos sistemą. Jokie bendri įstatymai jos netvarkė. Baudžiavos nuostatai, jei apie juos galima kalbėti, buvo papročiai, kurie kiekvienam dvarų kompleksui buvo savaimingi.

Išlikę daugelio dvarų inventoriai leidžia pažinti tą paprotinę baudžiavą. Iš inventorių mes sužinome, kad patys baudžiauninkai buvo įvairios teisinės padėties žmonės, nors visi (su mažomis išimtimis) turėjo duotą šeimos pragyvenimui reikalingą žemės sklypą (mansus, huba ir kitaip vadinamą). Skly-

Kleopatra Sadinauskaitė ir inž. Algis Vasys Philadelphiaje sukurė lietuvišką šeimą.

V. Gruzdžio nuotrauka

puose mes randame ir sėdintį vergą (servus) ir priklausomą žemdirbį (colonus) ir net laisvą (liber, ingenuus). Ši paskutinė kategorija tai buvę laisvieji, įtraukti į dvarą. Be šių randame dar kitokias grupes, pav., činšininkus, gerai žinomus ir Lietuvoj, mokėjusius dvarui už valdomą žemę vien mokesčius (censiva).

Ivairios kilmės ir padėties baudžiauninkai ilgainiui suartėjo ir virto lyg vienu luomu, apjungtu bendra pareiga -- vergavimu dvarininkui. Iš esmės jie nesiskyrė nuo Romos priplaktų prie žemės vergų (vad. servi casati), ir baudžiava todėl buvo ne kas kita, kaip tam tikra vergijos forma.

Vergijos institucija, turinti šaknis žiliausioj praeity, turėjo ir viduramžiais visuotinį pripažinimą. Tai ryškiausiai rodo klestėjusi vergų prekyba, kur žmogiškoji prekė buvo žymus balansas ypač Viduržemio jūros prekyboj. Karai buvo geriausia vergų medžioklės priemonė ir paimitieji belaisviai -- nugalėtojų pasipelnijimo šaltiniai.

Viduramžinė vergų prekyba davė pradžią ir juodųjų vergijai nuo XV a., kai portugalai pasiekė Afrikos vakarinius krantus. Jie ėmė gabenti pagautus vergus į Portugaliją ir į Ispaniją ir juos pardavinėti didžiuliams, dažniausiai namų apyvokos darbams. Kai ispanai ir portugalai atrado Naują pasaulį, jie ėmė vežti vergus iš savo krašto ir jų darbu kūrė pirmiausia tabako plantacijas Karybų salose. (Nuo vienos salos -- Tabago -- tabakas gavo ir savo vardą Europoje). Iš čia negrų prekyba ir jų vergija paplito visoj Amerikoje.

Feodalizmas ir baudžiava buvo du neatskiriama dalykai Vakarų viduramžių ūkyje. Pirmosios laipsniškas nykimas smelkė pamazū ir baudžiavą. Ne kas kitas, kaip miestų kilimas į viduramžių galą, ryšium su prekybos ir pramonės pagyvėjimu, rausė feodalų ūkišką monopolį. Mat, šalia pasaulinių ir dvasinių feodalų, atsirado miestėlių luomas. Tiesa, pradžioj vadovaujantieji miestėliniai, gavę nuo XVI -- XVII a. Prancūzijoje buržuą vardą, buvo susiję ir su feodalais -- aplink miestus pasidriekusi dvarų savininkais. Tačiau buržu ilgainiui atsijėjo nuo dvarininkų ir sudarė trečiąjį luomą. Jie išsijungė iš feodalizmo, kaip išsijungė ir baudžiauninkai, pasitraukę į miestus (iš čia viduramžių laikais paplitęs vokiškas posakis: "Miesto oras daro žmogų laisvą").

Miesčioniškam ūkiui augant mažėjo feodalinio, atseit, daugiau natūralinio ūkio reikšmė. Dvarininkams geriau apsimokėti paleisti baudžiauninkus nuo visokių įsipareigojimų ir vien paskirti jiems piniginius mokesčius. Tuo būdu maždaug nuo XIV a. baudžiava Vakaruose ėmė nykti. Nuo XVI a. jos jau nebuvo Anglijoje, Prancūzijoje, kai kuriose vokiečių valstybėse ir

kdur. Tačiau visur išliko kai kurios pareigos ponams. Jas jau naikino D. Prancūzų revoliucija ir Napoleonas.

Ilgiausiai baudžiava laikėsi rytų Europoje. Austrijoje ji baigtai panaikinta 1848. Rusijoje buvo paskutinė Europos valstybė, panaikinusi baudžiavą.

(Bus daugiau)

Parengimų kalendorius

GEGUŽĖS 13 D. Ateities Klubo vakaras - vaidinimas "Raudonas Vynas" Lietuvių salėje.

GEGUŽĖS 14 D. L. S. T. Korp! Neo-Lithuania motinos dienos minėjimas. Lietuvių salėje.

GEGUŽĖS 20 D. Vaidilos Teatro spektaklis "Vieno kiemo gyventojai".

BIRŽELIO 3 D. Lietuvių Demokratų Klubo išrinktų pareigūnų pristatymas Čiurlionio Ansamblio namuose.

BIRŽELIO 10 D. Studentų Sąjungos Clevelando skyriaus rengiamas finis semestri.

BIRŽELIO 18 D. ALT rengiamas liūdnųjų birželio įvykių minėjimas

BIRŽELIO 25 D. L. V. S. Ramovės Clevelando skyrius rengia gegužinę.

LIEPOS 15 D. TEVYNES GARSŲ radio vakaras Lake Shore Country Club.

RUGPIŪČIO 6 D. SLA 14 Kuopos vasaros pobūvis gamtoje.

RUGSĖJO 3 D. devintoji Lietuvių Diena.

RUGSĖJO 9 D., DLK Birutės Draugijos rengiamas tautos šventės minėjimas.

RUGSĖJO 23 D., Slovenian Auditorium, Dirvos 46 metų koncertas - balius.

LAPKRIČIO 4 D. SLA 14 Kuopos gyvavimo 60 metų sukaktuvių minėjimas.

"Raudonasis vynas" Clevelande

"Tu... tu visai nesi džentelmenas" -- aktorė tarnaitė "mokina" tarną (R. Lisauskaitė ir A. Gladkauskas) komedijoje "Raudonasis vynas", kurią clevelandiečiai pamatys gegužės 13 d. šeštadienį, 7:30 val. vak. lietuvių salėje. Vaidina Detroito dramos mėgėjų sambūris. Rež. Z. Arlauskaitė-Mikšienė. Rengia Ateities klubas.

VISAD TURĖK PO RANKA GERĄ DOVANĄ

Skundžiamasi, kad lietuviškos knygos skaitytojų skaičius labai sumažėjęs. O mes galvojame, kad lietuviška knyga dar gali skaitytojų surasti. Ypač gera knyga, kokia yra R. Spalio Alma Mater.

Įsigyk ją savo bibliotekai. Įsigyk ir vieną dovanoms. Kai ateis kokia proga sveikinti artimuosius, tada nereikės rūpintis, o dovana bus jūsų namuose, įrišta gražiais, kietais viršeliais.

Įsigydamas Alma Mater paremsi lietuvių rašytoją, lietuviškos knygos leidyklą ir svarbiausia, įrodysi, kad gera lietuviška knyga skaitytojų dar turi.

Užsisakant naudokis pridėdama atkarpą.

DIRVA
6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio naują knygą "Alma Mater".

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Už metus — \$8.00 ☐

Už 6 mėnesius — \$5.00 ☐

(Tos kainos yra tik naujiems skaitytojams)

(Pažymėkite atitinkamą lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS

ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniu ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimėi atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

NEW SATURDAY HOURS
9:30 to 2:30

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

-Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 53

1961 m. gegužės 8 d.

KAS IR KUR?

• Vyr. ltn. Algirdas Alksnins, 4 metus tarnavęs JAV laivyno Havajuose, balandžio 30 d. atskrido į New Yorką, kur jis pakviestas ir priimtas į Cornell Veterinarijos universitetą.

Algirdas yra baigęs bakteriologijos mokslus prieš keturis metus University of Connecticut, bet jo svajonė, įsigyti veterinarijos gydytojo profesiją sutrukdė negalėjimas patekti į minėtą universitetą.

Jis yra vedęs newyorkietę Stasiukynaitę ir augina dvi dukras: Dašę ir Audronę. Ta proga aplankė savo tėvus, žinomus New Yorko veikėjus Alksninius, uošvius ir draugus.

• New Yorko Lietuvių Gydytojų organizacinis komitetas, kuriam vadovauja dr. Vaclovas Paprockas, intensyviai ruošiasi 3-jam JAV ir Kanados liet. gydytojų ir dantų gydytojų suvažiavimui, kuris įvyks birželio 24-25 dienomis, Park Sheraton viešbuty, New Yorke.

Suvažiavimo metu bus keletas paskaitų, banketas ir meninė dalis.

• Salomėja Narkeliūnaitė, žurnalistė, pustrėčio mėnesio išgulėjusi susilaužius koją, pagaliau iš gipso išsilaisvino ir pradeda vaikščioti. Sergančią ją slaugė ir prižiūrėjo jos kolegė O. Labanauskaitė.

BROOKLYN

Lietuvių Bendruomenės New Yorko I-sios apylinkės rinkiminė komisija sudaro: K. Budvytis, A. Butas, K. Kepalas, V. Padvarietis, A. Reventas ir J. Zaruskas. Rinkimų būstinė: Apreiškimo parapijos mokykloje, Brooklyne. Rinkimų data: gegužio 13 ir 14 dienomis.

Gegužis 14 d., 12 val. Apreiškimo parapijos mokykloje, Brooklyne, įvyks metinis LB apylinkės narių susirinkimas. P r o g r a m o j e: pranešimai, valdybos rinkimai ir kt.

• Dr. J. Kazickas, Neries b-vės direktorius su žmona, geg. 10 dieną išvyksta į Europą prekybos reikalais.

RAGINA STUDENTUS SĄJUNGOS NARIUS DALYVAUTI RINKIMUOSE

Gegužio 13 - 14 dienomis visose Amerikos lietuvių kolonijose įvyks JAV Lietuvių Bendruomenės 3-sios Tarybos rinkimai. Šis aukščiausias LB organas trejų metų laikotarpiui. Kandidatai į Tarybą paskelbti spaudoje. Reikia išrinkti 31 Tarybos narį. Gali rinkti visi lietuviai, ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus, užsiregistravę LB apylinkėse.

Nors ne visi Amerikos lietuviai formaliai priklauso Bendruomenei ir nemoka tautinio solidarumo įnašų, tačiau Lietuvių Bendruomenė yra visų lietuvių gyvybinis reikalas. Būdamą nepolitine, Lietuvių bendruomenė glaudžia visus lietuvius vienon lietuviškon šeimon dideliems visuomeniniams ir kultūriniais uždaviniais vygydyti, kaip Lietuvių Chartoje nusakyta.

Lietuvių Studentų Sąjunga JAV matydama Lietuvių Bendruomenės svarbą ir jos palankumą mūsų studentijai, stipriai ragina Sąjungos narius teltis į Lietuvių Bendruomenę ir aktyviai dalyvauti LB rinkimuose.

Lietuvių Studentų Sąjunga JAV Centro Valdyba

BALTIMORE

Lietuvių Bendruomenės rinkimai

Rinkimai į LB III-ją Tarybą Baltimorės Apylinkėje vyks sekmadienį, gegužės 14 d. nuo 10 val. ryto iki 5 val. vakaro Lietuvių Salėje, 851 Hollins St.

Kas negalės atvykti į salę balsuoti, gali pasiųsti balsavimo lapą Rinkimų Komisijai paštu šiuo adresu: K. Pažemėnas, 237 McCurley St. Zona 29, kaip nurodyta visiems išsiuntinėtose taisyklėse.

Rytų Rinkiminės Apygardos rinkikai, tuo būdu ir baltimoriečiai, balsavimo lapę gali pažymėti ne daugiau kaip 10 kandidatų, už kuriuos norima balsuoti.

Visi baltimoriečiai kviečiami rinkimuose dalyvauti. Nuo to pareis mūsų išlikimas lietuviais.

Birutininkės deda vainiką prie Lietuvos laisvės kovų paminklo Chicagoje.

TORONTO

Lietuvės evangelikės moterys balandžio 30 d. Šv. Jono Kr. parapijos patalpose suruošė gražų rengimą. Buvo suvaidinta A. Gustaičio vieno veiksmo vaizdelis "Sekminių vainikas". Veikalėlio pastatymo vaidintojai A. Sukauskienė, E. Jankutė, P. Endriulaitis, H. Liorenčaitė, R. Wilembrechtas, R. Bleizgytė, A. Uzvaltas, P. Šturmąs, E. Vaičekas, E. Jankauskaitė, P. Uzvaltienė ir režisierius J. Paulikaitis susilaukė iš atsilankiusių nuširdaus dėkingumo.

Solistė Justina Šriubiškienė pasigėrėtinai gražiai išpildė keturius dalykėlius. Ypatingai mieliai buvo priimtas jos išpildytas "Kur bakūžė samanota".

Jaunos pianistės Yčaitė ir Z. Krygerytė visus maloniai žavėjo jų pasiektais muzikos laimėjimais. Vietoje pertraukų buvo įpinta deklamacijos, kurias vykusiai atliko S. Šarkaitė ir P. Tarydas.

Tačiau, kai pasirodė akordionistai Armonas, A. Girdvainis, G. Langas ir Urbanavičiūtė — tikrai buvo ko paklausti.

Po lietuvių evangelikų moterų garbės pirmininkės E. Jankutės padėkos žodžio prasidėjo linksmoji dalis, laimės šulinys ir dar kiti įvairūs netikėtumai.

Pažymėtina, kad šio jaukaus rengimo pilnas buvo iš anksto skiriamas šalpai ir kitiems kultūringiems tikslams.

P. Savas

PHILADELPHIA

Inž. E. Bartkus Philadelphijoje

Tautinės Sąjungos seimo reikalais Sąjungos pirmininkas lankėsi Philadelphijoje. Iš skyriaus valdybos nariams daryto pranešimo — pasitarimo, paaiškėjo, kad seime bus svarstomi aktualūs klausimai ir seimas bus įdomus ir svarbus.

Iš Philadelphijos inž. E. Bartkus išvyko į Washingtoną ir Baltimorę.

* Balandžio 22 d. River Side, N. Y., St. Peter's kapinėse pašventintas a. a. Dr. J. Januškevičiaus paminklas. Paminklą pašventino, dalyvaujant gausiam mirusiojo giminių ir artimųjų būriui, kun. Čepukaitis. Velionis buvo gimęs 1862 m. ir miręs 1960 m.

* Jau ilgesnis laikas serga veiklus lietuvis ir Tautinės S-gos skyriaus garbės narys A. Kanin-Kaniušis.

* Vietos Balfo skyrius gegužės 27 d. Muzikinio Klubo salėje rengia koncertą.

P. M.

CHICAGO

Iš birutininkių veiklos

L. K. Birutės Karių Šeimų Moterų Draugijos Chicago skyriui jau dešimtmetis. Daugumas šio skyriaus birutininkių yra Nepriklausomos Lietuvos kėlimosi liudininkės. Jos gyvena didžia Tėvynės meile ir stengiasi, kiek tik gali, savo kenčiančiai Tėvynei padėti.

Balandžio 23 d., nors ir lietingam orui esant, jos iškilmingai atvygiavo prie Lietuvos Nežinomo Kario paminklo, Čia uždėjo puošnų gyvų gėlių vainiką, perjuostą tautiniu kaspinu. Vainiką uždėjo veteranė M. Tumienė ir jaunesniosios kartos atstovė p. Gradinskienė.

Prie paminklo ceremonijas pravedė aktorius K. Oželis.

Po iškilmių prie paminklo, birutininkės susirinko į Jaunimo Centro namus, kur aptarė savo metinę veiklą. Susirinkimui pirmininkavo O. Babickienė, o sekretoriavo p. Lipčienė. Skyriui vadovauja G. Musteikienė.

Iš pranešimo matėsi, kad birutininkės yra ne tik geros patriotės, bet ir darbščiai rūpinamosios daro tikstančius metinės apyvartos. Jos dosniai remia kultūrinę Chicago lietuvių veiklą ir stipriai reikišias šalpos darbe. Ypač daug prisidėjo, darbu ir pinigais, prie Lietuvos Nežinomo Kario paminklo pastatymo.

Susirinkime kalbėjusi S. Oželienė ragino atšvesti skyriaus dešimtmetį ir paremti V. Nagevieniės leidžiamą leidinį apie gen. Vl. Nagių. Iš skyriaus kasos tam reikalui paskirta \$25,00 o kelios narės įsijungė į garbės prenumeratorės, sumokėdamos po \$10,00. Ji taip pat padarė pranešimą ir apie jai pavestą ruošti spaudai L. K. Birutės Karių Moterų Šeimų Draugijos metraštį. Iš pranešimo paaiškėjo, kad metraščio darbas eina prie pabaigos, jis apims: L. K. Birutės Draugijos įsikūrimą, centro ir skyrių veiklą N. Lietuvoje, taip pat draugijos atskirumą ir jos veiklą J. A. V.

Ponia Marija Tumienė taip pat veteranė pasiūlė dešimtmečio progą įsigyti vėliavą. Pasiūlymą visos mieliai priėmė ir tuoj sudarė darbų vykdymo komisiją. Pasiūlė dar įsigyti ir L. K. Birutės Draugijos patronės paveikslą ir jį pakabinti Čiurlionio galerijoje. Pasiūlymą susirinkimas priėmė, tik vykdyti atidėjo ateičiai.

Susirinkimui prašant, paliko ta pati valdyba, tik pasitraukus S. Stasiškienei dėl įsipareigojimų Skaudžių Sesių draugijai darinkta p. Babickienė, taip pat viena iš šio skyriaus steigėjų.

Šiuo metu valdybą sudaro: G. Musteikienė, M. Babickienė, Miežilienė, Gradinskienė.

Susirinkimo proga prof. dr. Meškauskas skaitė paskaitą apie širdies ligas, dėl kurių taip kenčia šio krašto gyventojai ir kuri tiek daug jaunų aukų pareikalavo iš lietuvių eilių dar šį pavasarį.

Profesorius supažindino klausytojus su širdies ligų rūšimis, nurodė pagrindines ligų priežastis ir pateikė visą eilę patarimų.

Po įdomios paskaitos vyko vaišės prie kavos puoduko. Čia narės turėjo progos atnaujinti pažintį, pabendrauti ir pasikalbėti dėl ateities darbų. Susirinkime ir kavutėje dalyvavo ir garbės svečiai prof. Meškauskas, prof. Tumienė, ponios Olienė ir Vanagaitienė bei kitos.

Z. J.

A. Sd.

Mr. A. Diržys, 1119 Hancock Street, Brooklyn 21, N. Y.

Šiame posėdyje taip pat plačiai aptarta korporacijos leidinio klausimas. Toks leidinys yra numatyta išleisti ateinančiais metais, kuriais Neo Lithuania minės savo gyvavimo keturiasdešimties metų sukaktį.

A. Sd.

Korp. Neo-Lithuania filisterių reorganizacinė valdyba. Iš kairės: A. Sodaitis, A. Diržys, P. Ališauskas, J. Sirusas, V. Abraitis ir A. Senikas. Nuotraukoje trūksta Dr. H. Montvilienės ir Dr. B. Nemicko.

Reda Lendraitytė (Boston) ir Gintas Simonaitis (Hartford) balandžio 29 d. sukūrė lietuvišką šeimą. Nuotraukoje: jaunosios mamytė atsisveikina išlydėdama į naują gyvenimą.

R. Briškaus nuotrauka